

Emnekode : LFT-104
Kandidatnr. : 5506
Dato : 06.12.12
Ark nr. : 1 av 7

Pål Slettaunes "Budbringeren" fra 1997 blir av mange sett på som en bauta og et høydepunkt i norsk film. Filmen om Roy, den normert sosialt tilbakestående postmannen som stjeler og leser andres brev, og hans stakkarstige liv ble godt mottatt av både norske og ~~den~~ internasjonale kritikere. Den ble hyllet som svært original film og som "noe annerledes". Hva er det med "Budbringeren" som gjør den til en så interessant og annerledes film? Til en viss grad har nok karakterene, som alle er originale og enestående skrevet, mye av æren for dette. Likevel vil jeg påstå at det er filmens stil som først og fremst gjør "Budbringeren" til en bemerkelsesverdig film, og det er nettopp stilen jeg vil rette oppmerksomheten mot i denne analysen.

For ordens skyld vil jeg gjøre klart hva som ligger i begrepet "stil", og hvilke aspekt jeg vil legge hovedfokus på. "In the narrowest sense, I take style to be a film's systematic and significant use of the techniques of the medium," skriver den amerikanske filmviteren David Bordwell om begrepet "stil". (Bordwell 1997). Det er altså hvordan teknikker og grep er tatt i bruk og det som gjør disse bemerkelsesverdige i en film som kan antales som en films stil. Jeg vil rette fokus mot

Emnekode : LFT-104
Kandidatnr. : 5506
Dato : 06.12.12
Ark nr. : 2 av 7

bildeutsnitt, mis-en-scène, fargekontroll og cinematografi, samt klipp og lyd i min analyse av "Budkringeren".

"Budkringeren" er preget av svært "pene" bilder og bildeutsnitt. Jeg skriver pene i anførselstegn fordi fra et rent estetisk standpunkt er det ritterlig svært lite som er visere pent eller vakker i "Budkringeren". Poenget mitt er at en kan pause filmen på et hvilket som helst tidspunkt og ende opp med et bilde som har en viss verdi fra et filmatisk standpunkt. De er velkomponerte og åpenbart gjennomtenkt i detalj. Det er ofte mye "rot" i bildene, men jeg vil påstå at vi snakker om en form for organisert, eller kontrollert, rot som stett ikke skjummer bildet, men heller tillegger det mer dybde og substans og understreker filmens helhetlige stil. Som eksempel vil jeg gjerne dra frem et par bilder fra vedlegget til oppgaven. Ta en titt på bilde nr. 2, hvor Roy vasker seg. Dette er et bilde av en mann som vasker seg i skillett med en fille med zals i en mpletete, trist leilighet - ikke et veldig tiltalende sejr i utgangspunktet. Det er mye rot i bildet; skitne tallerkner, hermetikkmat og koksler, en stygg vask med en styggere varmtvannskank oven, en radiator og ikke minst Roy med kluten i skillettet. Det bør stre i bildet. Ingenting tilsier at dette skal være

Emnekode : LFT-104
Kandidatnr. : 5506
Dato : 06.12.12
Ark nr. : 3 av 7

behagelig å se på, men det er faktisk det, og kildesnittet er så pent at det kan se ut som et maleri. Det er fordi det er så velkomponert og til tross for rotet er det ingenting som stjeler fokus eller virker malplassert. Når jeg snakker om kildesnitt i film liker jeg ofte å dra paralleller til malerier - en kunstform hvor ingenting er overlatt til tilfeldighetene og motivet til en viss grad er meningskørende. Med dette vil jeg trekke frem sikkilte nr. 4 av Roy og Betsy på pubben. De to karakterene er plassert til høyre i bildet hvorav resten av bildet viser kaven og litt av kildetellet. Jeg tillater meg å si at Roy ikke er en vakker mann, men der han står med pilsen i handa og ser på krystene til den eldre, alkoholiserte, slitne og promiskue Betsy i en sliten pub danner likevel et pent bilde. Det kan nesten se ut som et mørk bilde av det kjente maleriet "Nighthawks". Det er dette som gjør "Budkringeren" til en så "vakker" film; Pål Slettaune gjør gang på gang kunststreker å ta i bruk fok og fmg som i utgangspunktet virker noe frastøtende for å komponere nydelige bildesnitt.

Mis-en-scène vil si det som gjøres med kameraet og det som foregår foran kameraet, og er alltid fruktbart å se på når en analyserer en film stilmessig. I "Budkringeren" har Slettaune tatt i bruk mye stillestående kamerasjisser med stor suksess. Det stille-

Emnekode : LFT-104
Kandidatnr. : 5506
Dato : 06.12.12
Ark nr. : 4 av 7

-stående kameraet er med på understreke Roys treise og samlede fremtreden. ~~Det stillesående~~
~~kameraet~~ Roy nøler mye og vet ofte ikke hvor han skal gjøre av seg, og når vi ser Roy tenke seg om og bevege seg nølende rundt i et ellers statisk bilde understreger det han søre og usikere karakter. Et godt eksempel på dette er når Roy overveier hva han skal gjøre med nøklene som Line har glemt i postkassen. Der har vi næsten et halvt minutt med en nølende Roy som til sist bestemmer seg for å ta nøklene og gå inn i leiligheten til Line. Det er også gjort et par interessante panoreringer hvor kameraet står i samme posisjoner mens det beveger seg i en retning (vanligvis mot høyre). Dette ser vi først i det spenningsfulle anslaget hvor bildet panorerer hurtig mot pengeskabet som blir overfalt. Dette skaper antispasjon og spenning. Den samme bevegelsen finner vi igjen idet Roy bestemmer seg for å ta seg inn i Line's leilighet, dog i en saktere versjon. Bildet går fra telefonkiosken hvor Roy har ringt for å sjekke om Line er hjemme mot leilighetsklutken hvor Line bor. Roy kommer også inn i bildet, men kameraet følger ikke han og beveger seg mot høyre uavhengig av Roy sitt tempo. Noe engang blir Roys nølende natur understreket, av kamerabevegelser (eller mangelen på dette), og samtidig blir en viss spenningsforventning satt.

Emnekode : LFT-124
Kandidatnr. : 5506
Dato : 06.12.12
Ark nr. : 5 av 7

Når vi snakker om mis-en-scène dreier det seg som sagt om det som skjer med og det som foregår foran kameraet. Hvor filmen foregår og hva viser av de forskjellige steder inngår altså her. Det finnes svært få store overblikksbilder i "Budbringeren", muligens for å skape en litt klaustrofobisk følelse og for å understreke hvor trang og innestengt livet til Roy er. Vi blir likevel klar over at vi befinner oss i Oslo. Det som blir vist i filmen er den mest triste og grå delen av Oslo, falmende beating, hus under oppussing, dårlig stelte parkeringsplasser og nitriste feiligheter og parker. Valget av disse stusselige lokasjonene ~~er en stor faktor~~ utgjør en stor del av filmens helhetlige stil; mørket, innestengt, stygt og frist. Det er over-skyet og regn på og i hele filmen. Det eneste punktet hvor vi kan ane tendenser til pent vær og sol er i den aller siste scenen hvor Roy og Line spiser på hovedveien og det er daggry. Slutten er noe ambivalent, men det faktum at ~~søter~~ det virker som om søter vil finne frem er kanskje et tegn på at ting ordner seg for Roy og Line?

Det kanskje viktigste stilmeriske elementet i "Budbringeren" er ~~dramat~~ cinematografien og fargekontrollen. Pål Sletaune har utfalt at han absolutt ikke ønsker å skape et speilbilde av virkeligheten med sine filmer (da særlig fra et visuelt standpunkt). I "Budbringeren"

Emnekode : LFT-104
Kandidatnr. : 5506
Dato : 06.12.12
Ark nr. : 6 av 7

har han derfor brukt filter og fargekontroll som gjør hele filmen dystrofe og "skitnere" visuelt. Han behandler filmen som et maleri hvor en kan se strøkene (bla. ved å ha støy i bildene sine). Det er definitivt på dette punktet at filmens stil blir unikgjort. Den særegne cinematografien og fargebruken er det som gjør de to andre punktene (bildesnitt og mis-en-scène) så skåelig enestående. Blåheten og støyen ~~understreker på alle måter filmens~~ står på alle måter i stil til filmens plot og karakterer og løfter dette til et nytt nivå. Se f.eks. på stillbilde nr. 3 i vedlegget. Et markante ar line som har prøvd å drukne seg i badekaret ved å overdosere på sovemedikamenter med Roys hand rundt halsen. Fargebruken her gjør dette bildet ~~spesi~~ som i utgangspunktet er meget dystert til noe enda dystrofe. Blåheten i bildet gjør line desto mer blekere og trist og oppkastet nærmest skinner i ansiktet hennes. Samtidig gjør cinematografien at en hele tiden har en slags kunstnerisk distanse og hokling til det hele som også gjør dette fæle bildet til noe tragisk romantisk.

Hva klipping/montasje angår het jeg meg ikke merkelig i noe bemerkelsesverdig og veldig bemerkelsesverdig i "Budbringeren". Jeg oppfattet det som god, standard klipping som komplimenterte dramaturgien på en god måte. I anslaget og

Emnekode : LFT-104
Kandidatnr. : 5506
Dato : 06.12.12
Ark nr. : 7 av 7

Klimakset er det tatt i bruk varke klipping for a store spenninger som er hødvendig i disse scenene. I resten av filmen er klippingen mer sakte gående og står i stil til Røys karakteren Røy og hans handlinger.

Noe som også er interessant med stilen i "Budbringeren" er lydsporet. Det er på ingen måte komer krytende, men står fint i stil til cinematografien og klippingen. "Budbringeren" er en veldig "Stille" film; lite bråk og lite og ofte lavmalt dialog. Den Svervendy stillheten som gjennom syner mye av filmen gjør det dog desto mer effektivt og virkningsfullt når det først kommer høye lyder. Gode eksempler på dette er når Røy løper fra toget samt mot slutten av filmen, når Georg truer Røy og oppussingsstøtjet setter i gang. Det er også fin og fornuftig bruk av musikk som komplementerer resten av stilen i filmen.

Det er ingen tvil om at mye av "Budbringeren's" prestisje ligger i den gjennomførte stilen Pål Slettaune har tatt i bruk. Manuset er også gjennomført bra med gode karakterer og et originalt plot, og skuespillerprestasjonene er det heller ingen ting å utsette på. Likevel er det stilen som bærer filmen og gjør den til det den er, en bauta i norsk film.